

ВЕРЕСЕНЬ

Заняття 1. Що розкаже нам пісочок?

Мета: учити дітей розпізнавати пісок, розрізняти якості та властивості вологого і сухого піску; розвивати пізнавальні інтереси до світу неживої природи, формувати задатки логічного мислення; виховувати цікавість до найпростіших дослідів, формувати допитливе ставлення до неживої природи найближчого оточення.

Матеріали та обладнання: *демонстраційні* — ілюстрація, що зображує гру дітей у пісочниці, пісочний годинник; *роздавальний* — червоні та зелені султанчики, набори для гри в пісочниці; *інші матеріали* — лупа, посудина з водою, аудіозаписи та обладнання для їх відтворення.

Ключові слова: пісок, піщинки, ліпиться, розсипається, природний матеріал.

Хід заняття

I. Організаційний момент

Вихователь. Малята! Підніміть руки ті, кому подобається наш дитячий майданчик! (*Діти виконують завдання.*) Усі люблять на ньому гратися, і даремно, адже на майданчику так багато цікавого: і гойдалки, і драбинки для діток, а ще — ваша улюблена пісочниця.

II. Виклад нового матеріалу

1. Слухання вірша

Вихователь читає дітям вірш Г. Чорнобицької, демонструючи ілюстрацію до нього.

Із пісочку жовтого,
Із піску вологого
У нашій пекарні
Ми зліпили пиріжки —
Заокруглені ріжки,
Пиріжечки гарні.

Запитання до дітей

Про яку «пекарню» йдеться у віршику? (*Про пісочницю.*)

2. Відгадування загадки

Вихователь. Чим ми граємося в пісочниці, із чого ліпимо піржки та пасочки, зводимо парканчики тощо? Відгадаймо загадку.

Він жовтенький і сипкий,
Доторкнешся — він м'який.
Як захочеш — можеш брати
І фортецю будувати,
Тільки воду мусиш мати. *(Пісок.)*

3. Бесіда

Вихователь. Правильно, це пісок. Пісок — природний матеріал. Це означає, що він створений природою. У природі можна знайти пісок, наприклад, на березі річки чи моря. Хто з вас відпочивав на морі і бачив піщаний бережок? А в дитсадочку в нас є пісок? Де він? Яка наша пісочниця? Що можна діткам робити з піску? *(Малюки дають відповіді, спираючись на свій досвід та малюнок.)* Так, у нас пісок є в пісочниці. Під час прогулянок ви залюбки граєтеся пісочком. Якого кольору цей пісок? А в пісочниці, що на малюнку? *(Жовтий.)*

4. Спостереження, досліди з піском

1) Розглядання пісочного годинника.

Дорослий демонструє дітям пісочний годинник.

Вихователь. А ось пісочний годинник. Що насипане в ньому всередині? Будь-який пісок складається з дрібних частинок — піщинок. Давайте поглянемо уважно, як піщинки пересипаються вниз. Піщинки великі чи маленькі? *(Дуже маленькі.)* Краще побачити їх нам допоможе збільшувальне скло — лупа. *(Діти розглядають пісок крізь лупу.)* Цей пісочок сиплеться, тому що він сухий. Із нього не можна нічого зліпити, бо такий пісок — розсипчастий, його піщинки не можуть триматися вкупі.

2) Практичні досліди з піском у пісочниці.

Спершу дітям пропонується взяти на лопатку трішки піску, що лежить зверху, помацати його пальчиками, а потім обережно дмухнути на нього. Висновок: зверху пісок сухий, розсипчастий.

Далі діти на прохання дорослого копають ямку, набирають з неї вологого піску і виконують аналогічну вправу. *(Педагог може допомогти дітям — зволожити пісок, наливши на нього води.)* Висновок: вологий пісок не сиплеться. Вихователь уточнює, що у вологому піску піщинки вкупі тримає вода.

Далі дітям пропонується спробувати щось зліпити спершу із сухого піску, потім із вологого. Висновок: можна ліпити тільки

з вологого піску, а із сухого — ні. Сухий пісок світліший, а вологий темніший.

5. Музична фізкультхвилинка

Станьте, діточки, рівненько,

(Постава пряма.)

Ручки підніміть дружненько,

(Діти піднімають руки вгору.)

Уперед ви нахилились —

(Нахил тулуба вперед.)

На пісок перетворились.

(Випрямляються, плескають у долоні.)

Галя, Толик, Гліб, Алінка,

(Розводять руки в сторони, показуючи на малят довкола.)

Кожен з вас тепер — піщинка.

(Руки на поясі, повороти тулуба в сторони.)

І піщинки ці, малята,

(Притупують однією ногою.)

Хочуть з вітром танцювати!

(Притупують другою ніжкою.)

Далі педагог вмикає мелодію вальсу, і діти зображують кружляння піщинок у повітрі.

6. Логічна гра «Що ми дізнались про пісок?»

Діти відповідають на парні запитання дорослого показом султанчиків зеленого (відповідь «так») або червоного (відповідь «ні») кольору.

Пісок складається з грудочок? *(Ні.)* Пісок складається з піщинок? *(Так.)*

Піщинки маленькі? *(Так.)* Може, піщинки великі? *(Ні.)*

Сухий пісок розсипчастий? *(Так.)* А вологий пісок розсипається? *(Ні.)*

Чи можна ліпити щось із вологого піску? *(Так.)* А із сухого? *(Ні.)*

Пісок створили люди? *(Ні.)* Пісок — це природний матеріал? *(Так.)*

III. Підсумки заняття

Педагог дає позитивну оцінку роботі малюків і повідомляє, що їхня цікава гра і розмова про пісочок тепер добили кінця.

Гратися з піском діти можуть не лише влітку в пісочниці, але й узимку, згадуючи літо. Для цього потрібен водонепроникний дерев'яний ящик $50 \times 70 \times 8$ см. Такий розмір відповідає оптимальному полю зорового сприйняття, і це дозволяє охоплювати його поглядом. Внутрішню поверхню фарбують у блакитний колір, щоб дно ящика символізувало воду, а бортики — небо. Пісок для ігор беруть чистий, просіяний, можна навіть пожарити його в духовці. Піску потрібно стільки, щоб заповнити меншу частину ящика. Додільно також мати зволожувач та набір мініатюрних фігурок до 8 см заввишки. Це можуть бути люди, будиночки, тварини, машинки, рослини, споруди, символічні предмети (скарби), казкові герої, геометричні фігури тощо. Чудово підійдуть для ігор фігурки з кіндер-сюрпризів.

Заняття 2. Наша клумба восени

Мета: навчати малят розпізнавати квіти на клумбі, познайомити з основними частинами рослин, дати уявлення про догляд за квітами; збагачувати знання дітей про рослини, що цвітуть на квітнику в осінню пору, розвивати спостережливість та увагу; виховувати емоційну чутливість, здатність естетично сприймати красу квітів, прагнення берегти квіти.

Матеріали та обладнання: *демонстраційні* — зрізані квіти чорнобривці у вазі, світлини та предметні малюнки, що зображують осінні квіти; *роздавальний* — розрізані навпіл картки, на одній частині яких зображені стебла з листками, а на другій — квітки (айстри та жоржини); *інші матеріали* — лялька, указка, аудіозаписи та обладнання для їх відтворення.

Ключові слова: квітник, айстри, жоржини, чорнобривці, квітка, стебло, листя.

Хід заняття

I. Організаційний момент

Дорослий показує дітям ляльку.

Вихователь. Сьогодні, дітки, до нас у гості прийшла лялька з квітковим іменем — її звати Лілія. (*Малята вітаються з лялькою.*) Лілія дуже любить квіти і запрошує нас у цікаву подорож до красивих квітів. Ви всі готові мандрувати? (*Відповіді дітей.*)

II. Виклад нового матеріалу

1. Слухання вірша

Вихователь розташовує перед групою світлини, що зображують згадані осінні квіти, і читає дітям віршовані рядки. Під час читання педагог звертає увагу малят на ті квіти, які згадуються в тексті.

***

Прекрасна клумба восени!
 Погляньте: квіти — ось вони!
 Уже буяють айстри ніжні —
 Рожеві, сині, білосніжні,
 Духмяні, різнобарвні, гожі
 І на ліхтарики всі схожі.
 Ось і жоржини пишні видко,
 В жоржини — дуже крупна квітка
 Та показна, й стебло високе,
 Жоржинам тим радіє око.
 А чорнобривці — справжнє диво,
 Хоч невеличкі, та красиві:
 Голівки-квіточки маленькі,
 Яскраві, жовті й червоненькі.

(В. Сухар)

Запитання до дітей

- Про які квіти розповідається у віршику?
- Покажіть на світлинах айстри, жоржини, чорнобривці.
- Подобаються вам ці квіти? Чому?

2. Дидактична гра «Що є у квітки?»

На початку гри педагог показує дітям картки із зображенням квітки айстри, від імені ляльки Лілії розповідає, що айстра — квіткова рослина, вона складається з квітки, стебла та листя, та показує згадані частини рослини. Після цього аналогічну вправу виконують діти.

Потім лялька просить малюків знайти й показати квітку, стебло та листочки на малюнках жоржини і чорнобривця. Діти також можуть з активною допомогою дорослого оглядово порівняти величину квітки в кожній рослині, її колір, товщину стебла, вигляд листочків.